

Prokurator Ofiarom Przepęstw

Jak skutecznie chronić ofiary przemocy w rodzinie

redakcja naukowa
Lidia Mazowiecka

LEX

a Wolters Kluwer business

Jak skutecznie chronić ofiary przemocy w rodzinie

redakcja naukowa
Lidia Mazowiecka

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2013

Publikacja z serii „Prokurator ofiarom przestępstw”.

Wydawca

Magdalena Przek-Ślesicka

Redaktor prowadzący

Ewa Fonkowicz

Opracowanie redakcyjne

Elżbieta Józwiak

Łamanie

JustLuk Łukasz Drzewiecki, Justyna Szumiel, Krystyna Szych

.....
: Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących :
: im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej :
: w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. :
: A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty. :
: :
: SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ :
: Więcej na www.legalnakultura.pl :
: POLSKA IZBA KSIĄŻKI :
:

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2013

ISBN: 978-83-264-3166-1

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Otwarcie konferencji	
Marzena Kowalska (Zastępca Prokuratora Generalnego)	13
Wystąpienia	
Wojciech Węgrzyn (Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości)	21
Ryszard Garbarz (p.o. Dyrektora Biura Prewencji KGP, Prokuratura Generalna) Prawa ofiar – rola Policji	25
Referaty	
Monika Ksieniewicz Działania Pełnomocnika w ramach akcji „16 Dni Przeciwko Przemocy Wobec Kobiet”	33
Iwona Matysiak Ocena realizacji procedury „Niebieskie Karty” w świetle nowych uwarunkowań prawnych	68
Eleonora Zielińska Obowiązek reparacji, a w szczególności wynagrodzenia szkody, w świetle Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet oraz przemocy domowej	79

Adam Bodnar

Przemoc domowa w świetle wyroków Europejskiego
Trybunału Praw Człowieka 88

Beata Gruszczyńska

Zjawisko przemocy w rodzinie w świetle statystyk
kryminalnych i badań wiktyimizacyjnych 103

Grzegorz Wrona

Wykładnia znamion przestępstwa znęcania się z art. 207
§ 1 k.k. w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów
powszechnych 123

Urszula Nowakowska

Ocena ryzyka w sprawach o przemoc w rodzinie 142

Michał Lewoc

Monitoring spraw dotyczących przeciwdziałania przemocy
w rodzinie z uwzględnieniem wytycznych Prokuratora
Generalnego 159

Lidia Mazowiecka

Czy prokuratorzy biorą udział w budowaniu systemu
przeciwdziałania przemocy w rodzinie? Czy prokurator
(funkcjonariusz Policji) powinien kierować sprawy
związane z przemocą w rodzinie do mediacji? 172

Alina Prusinowska-Marek

Kurator procesowy reprezentujący pokrzywdzonego
małoletniego w postępowaniu karnym – stan prawny,
trudności w ustanawianiu kuratora, bariery w wypełnianiu
obowiązków, rekomendacje 180

Olga Trocha

Wykonywanie praw małoletniego pokrzywdzonego
w postępowaniu karnym – kilka uwag praktycznych 188

Akty prawne

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 203

Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” ...	214
Wytyczne Prokuratora Generalnego dotyczące zasad postępowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	240
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW	245
Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.....	273
Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Projekt uzasadnienia.....	303

Wykaz skrótów

Akty prawne

- EKPC – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.k.w. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.)
- Konwencja – Konwencja Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z dnia 7 kwietnia 2011 r., podpisana przez RP w dniu 18 grudnia 2012 r. z zastrzeżeniami i deklaracjami, tekst Konwencji COM(2011) 49 final, http://rownetraktowanie.gov.pl/sites/default/files/tlumaczenie_konwencji_cahvio_210_pl_2_2.pdf
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 788 z późn. zm.)
- u.p.k. – ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw (Dz. U. Nr 169 poz. 1415 z późn. zm.)
- u.p.p.r. – ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)

Inne

- ETPC – Europejski Trybunał Praw Człowieka

GR	– grupy robocze
KGP	– Komenda Główna Policji
KZS	– Krakowskie Zeszyty Sądowe
NK	– Niebieska Karta
OSN(K)	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego (Izba Karna)
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OS PIP	– Ośrodek Szkolenia – Państwowa Inspekcja Pracy
OSPriP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sądów Apelacyjnych, Naczelnego Sądu Administracyjnego i Trybunału Konstytucyjnego (Prokuratura i Prawo, dodatek)
Prok. i Pr.-wkl.	– Prokuratura i Prawo – wkładka
SR	– sąd rejonowy
ZI	– zespoły interdyscyplinarne

Otwarcie konferencji

Marzena Kowalska*

Szanowni Państwo!

W imieniu Prokuratora Generalnego i swoim serdecznie witam wszystkich zgromadzonych na dzisiejszej konferencji pt. „**Jak skutecznie chronić ofiary przemocy w rodzinie? Ofiary wysokiego ryzyka, standardy międzynarodowe, polskie realia**”. Szczególnie witam państwa, którzy oglądają nas w internecie.

Witam patronów dzisiejszej sesji:

- panią **Marię Jasińską** – rzecznika prasowego Wolters Kluwer Polska oraz
- panią **Annę Wdowiarz-Pelc**, Zastępcę Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Witam serdecznie:

- pana **Wojciecha Węgrzyna** – Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości,
- panią **Hannę Machińską** – Dyrektora Biura Rady Europy.

Witam również:

- przedstawicieli: Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka,
- przedstawicieli Komendanta Głównego Policji,
- przedstawicieli nauki, ekspertów i wykładowców, a także gości z ambasady amerykańskiej,

A w szczególności witam przedstawicieli organizacji pozarządowych, którzy działają na rzecz ochrony ofiar przestępstw.

* Marzena Kowalska – Zastępca Prokuratora Generalnego.

Szanowni państwo, mam zaszczyt, w imieniu Prokuratora Generalnego, otworzyć konferencję zorganizowaną w tak ważnej sprawie, jaką jest problematyka skutecznej ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Cieszę się tym bardziej, że data dzisiejszej konferencji przypada w czasie 16 dni obchodów „Międzynarodowej kampanii przeciwko przemocy ze względu na płeć”, organizowanych przez Center for Woman's Global Leadership.

Szanowni państwo, wszyscy zdajemy sobie doskonale sprawę z tego, że ochrona ofiar przestępstw, w tym ofiar przestępstw przemocy w rodzinie, jest szczególnie ważna nie tylko dla wymiaru sprawiedliwości, ale także dla całego społeczeństwa.

To właśnie rodzina stanowi podstawową jednostkę organizacyjną społeczeństw demokratycznych i powinna być dla każdego państwa przedmiotem wyjątkowej troski. Stąd też zarówno ustawodawca krajowy, jak i organizacje międzynarodowe stawiają sobie za cel ustanowienie takich norm, które w sposób skuteczny zapewnią odpowiedni poziom ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Prokuratur Generalny jako organ centralny ma również wpływ na sposób zapewnienia skutecznej ochrony ofiarom przestępstw w rodzinie. Między innymi dzięki wydawaniu wytycznych może oddziaływać efektywnie na pracę wszystkich prokuratorów i ich postawę wobec ofiar.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) nakłada na Prokuratora Generalnego szczególną odpowiedzialność za tworzenie i wprowadzanie w życie standardów postępowania z ofiarami przestępstw. Zgodnie z regulacją art. 8a u.p.p.r., Prokurator Generalny ma obowiązek opracowywania i wydawania co najmniej raz na 2 lata wytycznych dotyczących zasad postępowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Prokurator Generalny uczynił zadość przepisom ustawy i wydał Wytyczne z dnia 21 grudnia 2011 r. dotyczące zasad postępowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (PG VII G 021/1/11, Zbiór Wytycznych Prokuratora Generalnego, Biuro Prokuratora Generalnego). Położył w nich nacisk na poszanowanie godności ofiary i jej praw, a prokuratora zobowiązał do współpracy z różnymi instytucjami, które zajmują się wspieraniem ofiar. Za istotne uznał odpowiedni sposób przekazywania ofiarom przestępstw informacji o przysługujących im prawach.

Wytyczne zostały poddane konsultacjom środowiska prokuratorskiego i skonstruowano je w taki sposób, by zapewnić realizację wysokich standardów wypracowanych na gruncie prawa międzynarodowego, a opartych na poszanowaniu godności, empatii i współczuciu wobec ofiary przestępstwa.

W Wytycznych uwzględniono między innymi zasady zawarte w decyzji ramowej Rady Nr 2001/220/WSiSW z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 82 z 22.03.2001, s. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 4, s. 72, zastępującej Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającą normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującą decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW, Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012 r., s. 57) oraz zasady wypracowane w licznych rekomendacjach Komitetu Ministrów Rady Europy.

Szanowni państwo, wysiłki na rzecz wypracowania odpowiedniego modelu postępowania z ofiarami przestępstw przemocy w rodzinie są przedmiotem zainteresowania na szczęblu unijnym.

W zeszłym roku weszła w życie dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011, s. 2). Celem wydania tego dokumentu jest skuteczna ochrona ofiar „w każdym z państw Unii, przed czynem zabronionym innej osoby, mogącym w jakikolwiek sposób zagrozić jej życiu lub nieetykalności fizycznej, psychicznej czy seksualnej. Dyrektywa ta stanowi część spójnego i kompleksowego zestawu praw ochrony i wsparcia dla ofiar przestępstw.

Natomiast zupełnie niedawno, bo 15 listopada 2012 r. wszedł w życie nowy dokument dotyczący praw ofiar – wspomniana wyżej dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW. Ma on zastąpić poprzednią, wspomnianą przeze mnie decyzję ramową Rady Nr 2001/220/WSiSW.

Polska jest zobowiązana do transpozycji tych dyrektyw do prawa krajowego do roku 2015.

Obie te dyrektywy są efektem prac prowadzonych w ramach Programu sztokholmskiego: Otwarta i bezpieczna Europa dla dobra i ochrony obywateli (Dz. Urz. C 115 z 04.03.2010, s. 1). Program ten ma na celu m.in. zbadanie, w jaki sposób udoskonalić przepisy i praktyczne środki wsparcia służące ochronie ofiar.

Dyrektywa ustanawiająca normy minimalne jest oczywiście efektem działań udoskonalających i porządkujących prawa ofiar przestępstw. Formuluje ona najwyższe standardy postępowania z różnymi kategoriami ofiar, w tym z ofiarami przestępstw przemocy w rodzinie. Dyrektywa używa sformułowania „ofiary w bliskich związkach”, zaliczając je do grona osób, które mają szczególne potrzeby w zakresie ochrony.

W preambule dyrektywy zaznacza się wyraźnie, że przemoc w bliskich związkach stanowi ukrywany, poważny problem społeczny i może skutkować systematycznymi urazami psychicznymi i fizycznymi o poważnych konsekwencjach dla ofiary.

Dyrektywa akcentuje ponadto, że problem przemocy w szczególności dotyczy kobiet, które są uzależnione od sprawcy z powodów ekonomicznych, społecznych lub przez wzgląd na prawo pobytu.

Już w preambule podkreśla się, że państwa członkowskie powinny szczególną troską otoczyć ofiary przemocy w bliskich związkach niebędące obywatelami ani niemające miejsca zamieszkania w państwie członkowskim, narażone na powtarzające się akty przemocy.

Dyrektywa dotyka także problemu wtórnej i ponownej wiktymizacji, który wiąże się z cechami osobowymi ofiary. Zapobieganie temu zjawisku jest możliwe wyłącznie na podstawie indywidualnej oceny, przeprowadzanej na jak najwcześniejszym etapie. Indywidualna ocena powinna m.in. dotyczyć określenia, czy do przemocy dochodzi w bliskich związkach, a także, czy sprawcą była osoba nadużywająca stosunku zależności.

Ważną sprawą poruszaną przez omawianą regulację jest kwestia zastraszenia i odwetu, która może być szczególnym zagrożeniem wśród ofiar przemocy w bliskich związkach.

Istotnym unormowaniem jest także zobowiązanie państwa członkowskiego do organizowania szkoleń dla osób uczestniczących w postępowaniu karnym, które mogą mieć osobisty kontakt z ofiarami.

Cały Program sztokholmski kładzie duży nacisk na szkolenie sędziów, prokuratorów, funkcjonariuszy Policji w szerokim zakresie.

Warto także wspomnieć, że specjalistyczne szkolenia przewidziano dla osób uczestniczących w dokonywaniu indywidualnej oceny służącej ustaleniu szczególnych potrzeb ofiar w zakresie ochrony i określenia potrzebnych im specjalnych środków ochrony.

Szkolenia specjalistyczne powinny objąć służby policyjne i pracowników wymiaru sprawiedliwości. Ponadto dyrektywa skłania do propagowania szkolenia: prawników, prokuratorów i sędziów oraz specjalistów

udzielających wsparcia ofiarom lub służb świadczących usługi w zakresie sprawiedliwości naprawczej.

Szanowni państwo, najważniejsze jest to, że dyrektywa w centrum zainteresowania organów państwa stawia ofiarę przemocy i jej prawa, wyraźnie kładąc nacisk na traktowanie ofiary z szacunkiem, w sposób taktowny i profesjonalny.

Elementem profesjonalnego zachowania się wobec ofiary jest obowiązek właściwego, zrozumiałego poinformowania o przysługujących jej prawach.

Jest to niezwykle istotne, by osoba mająca kontakt z ofiarą wzięła pod uwagę wszelkie okoliczności i możliwości percepcji pokrzywdzonego.

Jest oczywiste, że Polska będzie musiała dostosować swoje prawodawstwo do wysokich standardów wypracowanych na gruncie unijnym.

Najważniejsze jednak wydaje się, by bez względu na wysoki poziom ochrony zagwarantowanej prawem nie zapominać o tym, że mając do czynienia z ofiarą przestępstwa, mamy do czynienia z człowiekiem już raz skrzywdzonym. Dlatego działanie wszystkich służb powinno przede wszystkim skupić się na poszanowaniu godności takiej osoby.

By móc to sobie uzmysłwić, każda osoba mająca kontakt z ofiarą powinna sobie zadać pytanie: co by się stało i jak chciałbym być potraktowany, gdyby skutki przestępstwa dotknęły mnie lub moich bliskich.

Taktowne zachowanie się w stosunku do ofiary jest niezwykle ważne i nie generuje żadnych kosztów finansowych, zależy jedynie od naszego podejścia do drugiego człowieka.

Przy okazji naszej dzisiejszej konferencji nie sposób nie wspomnieć o pracach trwających w Radzie Europy dotyczących bezpieczeństwa ofiar. Wynikiem tej działalności jest Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, otwarta do podpisu dnia 11 maja 2011 r. w Istambule, Cets No. 210/2011. Dokument ten ma zastosowanie do wszelkich form przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej, która, jak podkreśla Konwencja, w większym stopniu dotyka kobiety. Państwa, które podpiszą i ratyfikują Konwencję będą zobowiązane do działań informacyjnych, profilaktycznych, edukacyjnych, a także do ochrony i wsparcia ofiar przemocy. Ta konwencja nie została ratyfikowana, ale została podpisana przez Polskę 18 grudnia 2012 r. w Strasburgu

Szanowni państwo, ustawodawca krajowy również stara się realizować ochronę ofiar przestępstw przemocy w rodzinie na wysokim poziomie. Przykładem mogą być przyjęte w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks

postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.) narzędzia prokuratora, pozwalające na stosowanie w postępowaniu przygotowawczym środków zapobiegawczych w postaci odpowiednich nakazów i zakazów. Jak pokazuje statystyka, nie są one jeszcze powszechnie stosowane, ale zdecydowanie widać tendencję rosnącą.

Przykładem może być art. 275a k.p.k. wprowadzony ustawą z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125 poz. 842). W 2011 r. liczba podejrzanych, wobec których zastosowano środek zapobiegawczy w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym wyniosła 849.

Dla porównania – w 2010 r. tego rodzaju środki zastosowano 209 razy. Jest to znaczny wzrost i oznacza, że instytucja ta sprawdziła się i jest coraz częściej stosowana przez prokuratorów.

Więcej na ten temat w dalszej części sesji przedstawi w swoim referacie pan Michał Lewoc – Sędzia Sądu Rejonowego.

Szanowni państwo, mając na uwadze charakter popełnianych przestępstw z użyciem przemocy w rodzinie i stawiając ofiarę takiej przemocy w centrum zainteresowania organów państwa, mogę zapewnić, że Prokuratura Generalna będzie w dalszym ciągu aktywnie uczestniczyć w propagowaniu działań na rzecz uświadamiania, rozpowszechniania, ale także egzekwowania prawa w tym zakresie.

Zadaniem Prokuratora Generalnego powinno być propagowanie modelu prokuratury będącej nie tylko organem ścigania, lecz także skierowanym na realną obronę praw i wolności człowieka.

Przypomnę tylko, że dzięki współpracy z naszym patronem – Wolters Kluwer Polska – wydano szereg publikacji dotyczących ofiar przestępstw. Dzięki współpracy z Krajową Szkołą Sądownictwa i Prokuratury są one rozpowszechniane wśród prokuratorów, sędziów, aplikantów i asesorów.

Mam nadzieję, że również publikacja z dzisiejszej sesji będzie dostępna w najbliższym czasie.

Pracujemy nad sposobami jeszcze szerszego rozpowszechniania wiedzy o ofiarach.

Dziękuję państwu za przybycie na dzisiejszą sesję.

Życzę owocnych obrad i czekamy na wnioski, które Prokurator Generalny będzie mógł wykorzystać w swojej dalszej pracy.

Wystąpienia

Wojciech Węgrzyn*

Zapewnienie skutecznej ochrony osobom pokrzywdzonym przemocą w rodzinie stanowi jeden z priorytetów Ministerstwa Sprawiedliwości. Celem zwiększenia tej ochrony oraz wyposażenia pokrzywdzonych tym rodzajem przemocy w wiedzę o przysługujących im prawach, kierownictwo resortu podejmuje liczne działania, w tym polegające m.in. na nawiązaniu oraz rozwoju współpracy międzyresortowej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. **Skuteczna ochrona to przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa osobie pokrzywdzonej.**

Aktualne uregulowania prawne, przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.), ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.), pozwalają na skuteczniejsze oddziaływanie na sprawcę przemocy dzięki jego izolacji i właściwej reakcji na dalsze popełnianie przez niego czynów przemocowych.

Od blisko 2 lat obowiązują przepisy przewidujące:

- nowe podstawy **zatrzymania sprawców** przemocy przez Policję (art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687 z późn. zm., oraz art. 244 § 1a i 1b k.p.k.);
- **środek zapobiegawczy** w postaci **nakazania oskarżonemu o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej opuszczenie lokalu mieszkalnego** zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa,

* Wojciech Węgrzyn – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości.

- że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził (art. 275a k.p.k.);
- nowe rodzaje **środków karnych** w postaci **nakazu opuszczenia lokalu** zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (art. 39 pkt 2e k.k.) oraz **zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego** (art. 39 pkt 2b k.k.);
 - nowe rodzaje **środków probacyjnych** w postaci **zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego** (art. 72 § 1 pkt 7a k.k.), a także **osobne ujęcie** w art. 72 § 1 pkt 6a k.k. **uczestnictwa sprawcy w programach korekcyjno-edukacyjnych – bez jego uprzedniej zgody**;
 - **szybką procedurę wykonawczą** z udziałem **kuratora sądowego** przewidzianą w art. 12d u.p.p.r., dotyczącą **wnioskowania do sądu o zarządzenie wykonania** warunkowo zawieszonej kary pozbawienia wolności bądź **odwołania** warunkowego przedterminowego zwolnienia z zakładu karnego;
 - **obligatoryjne zarządzenie wykonania kary** wobec skazanego za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą, dopuszczającego się ponownych zachowań przemocowych w okresie próby (art. 75 § 1a k.k.);
 - **obligatoryjne odwołanie warunkowego zwolnienia** wobec skazanego, zwolnionego z zakładu karnego, za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą, dopuszczającego się ponownych zachowań przemocowych w okresie próby (dawny art. 160 § 1a k.k.w. – od dnia 1 stycznia 2012 r.: art. 160 § 2 k.k.w.);
 - nowy tryb **orzekania w trybie cywilnym o obowiązku opuszczenia przez sprawcę przemocy w rodzinie** wspólnie zamieszkiwanego z osobą pokrzywdzoną mieszkania. Orzeczenie na podstawie tego przepisu wydawane jest przez sąd cywilny w postępowaniu nieprocesowym.

Z analizy danych statystycznych za ostatnie lata, będących w posiadaniu resortu, wynika, że **wszystkie wyżej wymienione środki znalazły zastosowanie w praktyce, a liczba przypadków, w których zostały orzeczone z roku na rok rośnie**. W niektórych przypadkach wzrost ten okazał się znaczący, czasami sięgający – a nawet przekraczający – 100%. Szczegóły przedstawi później pan sędzia Michał Lewoc.

Podkreślenia wymaga również, że ochronie osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie służą nie tylko przepisy, lecz także instrumenty zapewniające skuteczną ich realizację, takie jak **telefon interwencyjno-informacyjny Niebieska Linia**.

W dniu 8 listopada 2012 r. nastąpiło **podpisanie aneksu do Porozumienia dotyczącego funkcjonowania telefonu interwencyjno-informacyjnego dla osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie, stosowaną przez osoby uprzednio skazane za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec członka rodziny, działającego w ramach Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, stanowiącego podstawę funkcjonowania ww. telefonu, którym to aneksem przedłużono okres obowiązywania Porozumienia, a tym samym działania telefonu, do końca roku 2017**. Przypomnę tylko, że telefon prowadzony jest przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach ogólnopolskiego numeru **Niebieskiej Linii 801 12 00 02**.

Pod tym numerem telefonu osoby pokrzywdzone przemocą w rodzinie, w szczególności ze strony sprawcy uprzednio już skazanego za przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej, mogą uzyskać pomoc. Zgłoszenie pod ten numer, w razie spełnienia określonych przesłanek, uruchamia interwencję koordynatora, który zawiadamia odpowiednie służby (Policję, a w przypadku sprawcy oddanego pod dozór kuratora – również tego ostatniego) celem podjęcia działań zmierzających do szybkiej izolacji sprawcy od ofiary.

Ochrona osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie oraz narażonych na przemoc w rodzinie możliwa jest również m.in. dzięki funkcjonowaniu **Ośrodków Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem**. Ośrodki te świadczą **pomoc psychologiczną i prawną** adresowaną do pokrzywdzonych wszystkimi przestępstwami, nie tylko przemocą w rodzinie. Jak wynika z doświadczeń koordynatorów tychże ośrodków, to właśnie **osoby pokrzywdzone przemocą w rodzinie stanowią większość osób korzystających z ich pomocy**. Celem poszerzenia oferty skierowanej do wyżej wymienionych pokrzywdzonych oraz objęcia pomocą większej ilości osób, 15 września 2011 r. Minister Sprawiedliwości oraz Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy podpisali Porozumienie¹ o współpracy na rzecz

¹ Porozumienie zostało opublikowane na stronie internetowej MS pod adresem: <http://ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/przeciwdzialanie-przemocy-w-rodzinie/wspolpraca-miedzyresortowa-na-rzecz-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie/wspolpraca-z-ministerstwem-pracy-i-polityki-spolesecznej/>

- Publikacja zawiera materiały z sesji „Jak skutecznie chronić ofiary przemocy w rodzinie? Ofiary wysokiego ryzyka, standardy międzynarodowe, polskie realia”, zorganizowanej 4 grudnia 2012 r. w czasie 16 dni obchodów Międzynarodowej Kampanii Przeciwko Przemocy ze względu na Płeć.
- W publikacji zamieszczono referaty poświęcone charakterystyce zjawiska przemocy w rodzinie, reparacjom dla ofiar w świetle dokumentów międzynarodowych, orzecznictwu Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, ocenie ryzyka zagrożenia ciężkim uszkodzeniem ciała i zabójstwem, a także dołączono do niej najważniejsze akty prawne.
- Przemoc w rodzinie godzi nie tylko w osoby bezpośrednio dotknięte tym przestępstwem, ale także w całe społeczeństwo. Jest to niezwykle ważny problem zarówno w Polsce, jak i na całym świecie. Trzeba więc o tym zjawisku wiedzieć jak najwięcej, aby umieć właściwie zareagować.

Cena 39 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:
infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl